

Patent Analysis by Data Mining for Identifying and Determining Relationships among Technologies

Leila MahmudJanlu

Master Student of Innovation and Technologies Management;
Mazandaran University of Science and Technology;
leila_janlu@yahoo.com

Babak Shirazi

Assistant Professor; Mazandaran University of Science and
Technology;
Corresponding Author shirazi_b@yahoo.com

Iraj Mahdavi

Professor; Mazandaran University of Science and Technology;
irajarash@rediffmail.com

Javad Soltanzadeh

PhD Candidate of technology management; Faculty of
Management and Accounting; Allameh Tabataba'i University;
soltanzadeh921@atu.ac.ir

**Iranian Journal of
Information
Processing and
Management**

Iranian Research Institute

for Information Science and Technology
(IranDoc)

ISSN 2251-8223

eISSN 2251-8231

Indexed by SCOPUS, ISC, & LISTA

Vol. 33 | No. 4 | pp. 1589-1624

Summer 2018

Received: 27, Feb. 2017 Accepted: 17, Sep. 2017

Abstract: Analyzing technologies relationships can provide insight into technological strategies and maximizing the profits. Patents are integral parts of intellectual property rights and include significant information about developed technologies. Due to the increasing amount of patents, data mining method is proposed for patent analysis. Thus, weighted association rules have been used for patent analysis; meanwhile unequal importance of patents and levels of technology have been considered in terms of technological impact and commercial importance. The aim of this study is to find a sustainable method for extracting technologies relationships based on patent analysis being independent of subjective knowledge of experts in a particular field of technology. To achieve this goal, a four-step process including data collection, structured database creation, data mining implementation, and technologies relationship identification/determination and their graphical representation are proposed. The proposed process has been implemented and evaluated within a case study.

Keywords: Patent Analysis, Data Mining, Weighted Association Rules, Technology Clusters, IPC Code, Related Technologies

تحلیل پتنت با استفاده از داده کاوی برای شناسایی و تعیین ارتباطات میان فناوری‌ها

لیلا محمودجانلو

کارشناسی ارشد مهندسی صنایع؛ گرایش مدیریت
نوآوری و فناوری؛ دانشگاه علوم و فنون مازندران؛
leila_janlu@yahoo.com

بابک شیرازی

دکتری مهندسی صنایع؛ استادیار؛
دانشگاه علوم و فنون مازندران؛
shirazi_b@yahoo.com

ایرج مهدوی

دکتری مهندسی صنایع؛ استاد؛ دانشگاه علوم و فنون
مازندران irajarash@rediffmail.com

جواد سلطانزاده

دانشجوی دکتری مدیریت فناوری؛
دانشکده مدیریت و حسابداری؛ دانشگاه علامه
طباطبائی soltanzadeh921@atu.ac.ir

مقاله برای اصلاح به مدت ۲۶ روز نزد پدیدآوران بوده است.

پذیرش: ۱۳۹۶/۰۲/۲۶

دریافت: ۱۳۹۵/۱۲/۱۹

چکیده: تجزیه و تحلیل ارتباطات میان فناوری‌ها می‌تواند بینشی برای اتخاذ استراتژی‌های فناورانه و به حداکثر رساندن سود فراهم کند. پتنت‌ها، بخشی جدایی‌ناپذیر از حقوق مالکیت فکری هستند و اطلاعات قابل توجهی درباره فناوری‌های توسعه یافته را دربرمی‌گیرند. با توجه به حجم فزاینده پتنت‌ها، روش داده کاوی برای تحلیل پتنت پیشنهاد شده است. در روش پیشنهادی، از قوانین وابستگی وزن‌دار برای تحلیل پتنت استفاده می‌شود و اهمیت نابرابر پتنت‌ها و سطوح فناوری از نظر اهمیت تجاری و تأثیر فناورانه در نظر گرفته شده است. هدف این پژوهش، یافتن روشی پایدار برای شناسایی ارتباطات میان فناوری‌ها بر اساس تحلیل پتنت است، که وابسته به دانش ذهنی متخصصان یک حوزه خاص فناوری نباشد. برای دستیابی به این هدف یک فرایند چهار مرحله‌ای شامل جمع‌آوری داده، تشکیل پایگاه داده ساخت یافته، اجرای داده کاوی و شناسایی / تعیین میزان ارتباطات میان فناوری‌ها و ترسیم گرافیکی آن ارائه شده است. فرایند پیشنهادی با یک مطالعه موردی اجرا و ارزیابی شده است.

کلیدواژه‌ها: تحلیل پتنت، داده کاوی، قوانین وابستگی وزن‌دار، خوشه‌های فناوری، کد IPC، فناوری‌های مرتبط

فصلنامه | علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
(ایرانداک)

شاپا (چاپی) ۲۲۵۱-۸۲۲۳

شاپا (الکترونیکی) ۲۲۵۱-۸۲۳۱

نمایه در SCOPUS، LISTA، ISC، و

jipm.irandoc.ac.ir

دوره ۳۳ | شماره ۴ | صص ۱۵۷۷-۱۶۱۲

تابستان ۱۳۹۷

۱. مقدمه

پتنت‌ها یکی از مهم‌ترین منابع نوآوری و همچنین، ابزاری مفید برای تحلیل‌های فنی-اقتصادی به‌شمار آمده و در مطالعات گسترده‌ای مورد استفاده قرار گرفته‌اند؛ از جمله: ترسیم منحنی عمر فناوری‌ها، پیش‌بینی فناوری‌های نوظهور، مطالعات توسعه فناوریانه، تجزیه و تحلیل روندهای نوآوری، ارتقای برنامه‌ریزی استراتژیک (ناظمی، شمعی و قدیری ۱۳۹۲، Altuntas and Dereli 2015; Li, Zheng and Shi 2014; Altuntas, Turkey and Kusiak 2015a; Kim and Lee 2015). پتنت‌ها، یکی از بهترین شاخص‌ها برای ارزیابی فعالیت‌های فناوریانه هستند (Mattas and Deepti 2015). بنابراین، با تحلیل پتنت می‌توان به اطلاعات ارزشمندی پیرامون روند و مسیر تکامل آن‌ها، فعالان اصلی و دانش‌های نهفته مرتبط و همچنین، ارتباطات میان فناوری‌ها دست یافت. محققان پس از درک اهمیت پتنت، برای فهم بیشتر آن تلاش‌هایی کردند، به‌طوری که پس از «توافقنامه استراسبورگ» در سال ۱۹۷۱ و به‌منظور طبقه‌بندی پتنت‌ها، «سیستم بین‌المللی طبقه‌بندی پتنت»^۱ توسعه یافت. با در دسترس بودن این طبقه‌بندی، جست‌وجو و استخراج اطلاعات مرتبط با پتنت‌ها آسان شده است. بر اساس این سیستم، به هر پتنت با توجه به دامنه فناوری آن حداقل یک کد IPC اختصاص داده شده است (علم‌خواه ۱۳۹۱). هرچند این طبقه‌بندی توانست کاربرد پتنت‌ها و تحلیل برآمده از آن‌ها را افزایش دهد، اما با توجه به حجم فزاینده پتنت‌ها، یک روش تحلیل مناسب برای مجموعه داده‌های بزرگ ضروری به نظر می‌رسد. از این رو، استفاده از روش‌های داده‌کاوی در تحلیل پتنت‌ها پیشنهاد شده است. این روش، مجموعه‌ای از فونونی است که به شخص امکان می‌دهد فراتر از داده‌پردازی معمولی حرکت کند. داده‌کاوی، سازمان‌ها را قادر می‌سازد که از سرمایه داده‌های خود به‌درستی بهره‌برداری نمایند و از این ابزار برای پشتیبانی فرایند تصمیم‌گیری استفاده کنند (غیائی، نظافتی و شکوهار ۱۳۹۴). یکی از پرکاربردترین تکنیک‌ها در داده‌کاوی، کاوش قوانین وابستگی است. کاوش قوانین وابستگی یک روش محبوب و متداول داده‌کاوی بر اساس احتمال شرطی است که ارتباطات میان اهداف مختلف را استخراج می‌کند (Hipp, Güntzer and Nakhaeizadeh 2000; Kotsiantis and Kanellopoulos 2006; Forsati and Meybodi 2010).

1: International Patent Classification (IPC)

در روش پیشنهادی با استفاده از اطلاعات پنتت وابستگی میان فناوری‌ها شناسایی شده، میزان ارتباط در خوشه‌های فناوری تعیین و در نهایت، به صورت گرافیکی نمایش داده می‌شود. در این پژوهش خوشه‌های فناوری نشان‌دهنده گروه‌های دو یا چندتایی فناوری‌های مرتبط هستند که توسط الگوریتم‌های پیشنهادی به دست آمده‌اند.

تمامی پنتت‌ها دارای اهمیت یکسان نیستند و سطوح فناوری (در اینجا کدهای IPC) نیز دارای وزن‌های متفاوت هستند. بنابراین، الگوریتم‌های مبتنی بر قوانین وابستگی وزن‌دار شامل کاوش قوانین وابستگی وزن‌دار بولین (BOWARM)^۱، کاوش قوانین وابستگی وزن‌دار (WARM_2)^۲ و سه الگوریتم پیشنهادی کاوش قوانین وابستگی وزن‌دار ترکیبی ۱، ۲ و ۳ (CBW_1, CBW_2, CBW_3)^۳، اجرا و نتایج به دست آمده مقایسه شده‌اند. استاندارد، یکی از شاخص‌های مهم در تعیین اهمیت و تأثیر یک پنتت به حساب می‌آید (منصوری و عصاره ۱۳۹۳). همچنین، تعداد زیاد پنتت‌های تحت پوشش یک کد IPC، نشان‌دهنده جذابیت بالای فناوری ارائه‌شده توسط این کد است (Altuntas, Dereli, and Kusiak 2015b). در الگوریتم‌های پیشنهادی، وزن و اهمیت متفاوت پنتت‌ها و همچنین، سطوح فناوری به صورت همزمان و با استفاده از تعداد استانداردهای پنتت و تعداد پنتت‌های موجود در کدهای IPC در نظر گرفته شده است. در این پژوهش برای آماده‌سازی داده‌ها به جای بهره‌گیری از نرم‌افزارهای تحلیل پنتت که خریداری و استفاده از آن‌ها اغلب مستلزم هزینه بسیار است، یک نرم‌افزار به منظور استخراج اطلاعات طراحی شده و هزینه‌های این قسمت با وجود خروجی‌های مشابه به طور قابل توجهی کاهش یافته است. خروجی الگوریتم‌های مورد استفاده به پرسش‌هایی از قبیل موارد زیر پاسخ می‌دهد: فناوری مورد نظر با کدام فناوری‌ها مرتبط است؟ کدام فناوری‌ها دارای ارتباطات قوی‌تری هستند؟ و میزان ارتباطات آن‌ها نسبت به هم چگونه است؟

به بیان دقیق‌تر، هدف این پژوهش، یافتن روشی پایدار جهت استخراج فناوری‌های مرتبط بر اساس تحلیل پنتت است که راهنمایی برای مدیران به منظور شناسایی حوزه‌های فناوری، ارتباط میان فناوری‌ها و کاهش خطرات ناشی از سرمایه‌گذاری باشد. برای دستیابی به این هدف، روش پژوهش در قالب یک فرایند چهار مرحله‌ای ارائه شده است.

1. Boolean Weighted Association Rule Mining (BOWARM)
2. Weighted Association Rules Mining_2 (WARM_2)
3. Combination of BOWARM & WARM_2 (CBW)

مرحله نخست، جمع‌آوری داده، شامل جمع‌آوری اسناد پتنت از پایگاه داده پتنت با توجه به فناوری‌های مورد نظر. در مرحله دوم، با تشکیل پایگاه داده ساخت‌یافته، اطلاعات مورد نیاز از پتنت‌های بازیابی شده به‌دست می‌آیند. برای پیاده‌سازی فرایند ذکرشده، یک سیستم نرم‌افزاری با استفاده از زبان برنامه‌نویسی PHP طراحی و اجرا شده است، زیرا استفاده از نرم‌افزارهای رایج تحلیل پتنت مستلزم هزینه نسبتاً بالایی است. مرحله سوم، اجرای داده‌کاوی است. در واقع، برای شناسایی و تعیین میزان ارتباطات میان فناوری‌های مختلف، الگوریتم‌های قوانین وابستگی وزن‌دار پیشنهاد شده‌اند و سه الگوریتم ابتکاری نیز ارائه شده است. در الگوریتم‌های پیشنهادی اهمیت نابرابر پتنت‌ها و نیز سطوح فناوری از نظر تأثیر فناورانه و اهمیت تجاری به‌صورت هم‌زمان در نظر گرفته شده است. مرحله چهارم، ترسیم گرافیکی که در آن ارتباطات به‌دست آمده به‌صورت گرافیکی نمایش داده می‌شوند تا تجسم بهتری برای کاربران فراهم شده و تحلیل و ارزیابی نتایج به‌دست آمده تسهیل شود.

انجام این پژوهش برای مدیران و تصمیم‌گیران عرصه فناوری، به‌ویژه فناوری‌های نوین مفید خواهد بود، زیرا مستندات تحلیل پتنت اطلاعات ارزشمندی ارائه می‌دهند؛ از جمله: اجتناب از دوباره‌کاری (کاهش هزینه‌های پژوهشی)، انجام پژوهش در یک سطح دانش بالاتر، استفاده از راه جدید، آگاهی از روندهای فنی و تجاری فناوری در دیگر کشورها و تعیین زمینه‌های مطمئن برای سرمایه‌گذاری، شناسایی اختراع‌های آزمایش شده به‌عنوان رویدادهای جدید، بررسی پژوهش‌های گذشته، پیدا کردن راه حل برای مشکلات که این یافته‌ها در کنار هم افق دید بازتری را برای مدیران و کارکنان تحقیق و توسعه فراهم می‌آورد. ادامه مقاله به شرح زیر است. مبانی نظری و مطالعات پیشینه ارتباطات میان فناوری‌ها و کاربردهای داده‌کاوی در تحلیل پتنت در بخش دوم بررسی می‌شود. مراحل پژوهش در بخش سوم و نتایج پژوهش در بخش چهارم شرح داده شده است. بحث و ارزیابی نتایج نیز در بخش پنجم خلاصه شده است. نتیجه‌گیری، پیشنهادات آتی و محدودیت‌های پژوهش در بخش ششم ارائه شده‌اند.

مبانی نظری و مطالعات پیشینه پژوهش

تحلیل پتنت با استفاده از داده‌های کاوی

محققان، رویکردهای داده‌های کاوی از قبیل قوانین وابستگی، کاوش متنی، خوشه‌بندی، طبقه‌بندی و تحلیل سری‌های زمانی را برای پتنت‌ها به کار گرفته‌اند (Wu et al. 2011; Lee et al. 2009; Trappey et al. 2011; Dereli and Durmusoglu 2009; Hidalgo and Gabaly 2012). مطالعات محدودی از قوانین وابستگی برای تحلیل اسناد پتنت استفاده کرده‌اند. «هاشلمر، بتینا و کورت» قوانین وابستگی را به منظور تحلیل پتنت به کار گرفتند. آن‌ها مجموعه‌ای شامل قوانین وابستگی ارائه دادند که زیرساخت‌های اساسی را برای ایجاد و تغییر مجموعه داده‌های ورودی و تجزیه و تحلیل مجموعه داده‌ها و قوانین فراهم می‌کند (Hahsler, Bettina and Kurt 2005). «مجیدفر، مجیدفر و شادپور» با استفاده از تجزیه و تحلیل مورفولوژیک پتنت‌ها، فرایندی چهار مرحله‌ای به صورت مدول‌های نرم‌افزاری مستقل داده‌های کاوی به منظور استخراج فناوری‌های جدید و بالقوه ارائه دادند و به این نتیجه رسیدند که روش پیشنهادی، پتانسیل پردازش سیستماتیک داده‌های موجود در متون ساخت‌نیافته پتنت‌ها و استفاده از این داده‌ها در پیش‌بینی حوزه‌های جدید فناوری را داراست (Majidfar, Majidfar and Shadpoor 2007). «جون» با استفاده از نقشه‌ها و قوانین وابستگی روشی برای تحلیل پتنت و کدهای IPC پیشنهاد کرد. با بهره‌گیری از چارچوب پیشنهادی می‌توان نواحی فناوری خالی (ضروری ولی توسعه‌نیافته) را پیش‌بینی کرد (Jun 2011a). «کیم» و همکاران کاوش قوانین وابستگی، فرایند تحلیل شبکه‌ای و تحلیل اثر متقابل را برای تعیین تعاملات میان فناوری‌ها به کار گرفتند. احتمال‌های شرطی میان فناوری‌ها با استفاده از کاوش قوانین وابستگی تعیین می‌شود. سپس، رویکرد تحلیل شبکه‌ای فناوری‌ها را اولویت‌بندی می‌کند (Kim et al. 2011). «جون، پارک و جانگ» از کاوش قوانین وابستگی و سری‌های زمانی برای پیش‌بینی روند بیوفناوری^۱ استفاده کردند (Jun, Park and Jang 2012). «وانگ، یانگ و فیلیپ» یک متدولوژی کاوش کارا برای قوانین وابستگی وزن‌دار پیشنهاد کردند. این نظریه مبتنی بر این واقعیت است که مشخصه‌های عددی می‌توانند با توجه به قضاوت خبرگان در یک حوزه وزنی خاص به هر آیتمی نسبت داده شوند (Wang, Yang and Philip 2000).

1. biotechnology

«آلتونتاس، درلی و کوسیاک» در سال ۲۰۱۵ داده‌های پتنت را توسط نرم‌افزار AcclaimIP استخراج کرده و از الگوریتم‌های قوانین وابستگی وزن‌دار (BWARM, WARM_2, BOWARM) برای تحلیل مدارک پتنت استفاده کردند. در الگوریتم‌های BWARM و BOWARM اهمیت (وزن) نابرابر سطوح تکنولوژی و در الگوریتم WARM_2 اهمیت (وزن) نابرابر پتنت‌ها در نظر گرفته شده است (Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b).

مطالعات موردی مذکور اغلب اهمیت یکسانی برای پتنت‌ها و فناوری‌ها در نظر گرفته‌اند و یا وزن اختصاص داده‌شده بر اساس قضاوت خبرگان بوده است. در این پژوهش، الگوریتم قوانین وابستگی وزن‌داری که اهمیت نابرابر پتنت‌ها و همچنین، سطوح فناوری را به صورت توأم در نظر گرفته و وابسته به دانش ذهنی متخصصان یک حوزه خاص فناوری نباشد، برای یافتن ارتباطات میان فناوری‌ها و شناسایی خوشه‌های شامل فناوری‌های مرتبط به کار گرفته شده است.

ارتباطات میان فناوری‌ها

مرور مبانی نظری نشان می‌دهد که برای بررسی ارتباطات میان فناوری‌های مختلف معمولاً از تکنیک تحلیل اثر متقابل^۱ استفاده شده است. تحلیل اثر متقابل با استفاده از یک ماتریس، روابط علی و معلولی بین وقایع را نشان می‌دهد و شاخص اثر متقابل (A, B) به صورت احتمال شرطی $P(B|A)$ تعریف می‌شود. جزئیات تکنیک تحلیل اثر متقابل را می‌توان در پژوهش (Dalkey 1971) مطالعه کرد. «جونگ و کیم» در سال ۱۹۹۷ یک مدل اثر متقابل بر اساس منطق فازی برای تجزیه و تحلیل کیفی فناوری ارائه کردند (Jeong and Kim 1997). «یون و پارک» در سال ۲۰۰۴ با استفاده از یکپارچه‌سازی متن کاوی و تحلیل شبکه به توضیح فرایند کلی توسعه شبکه پتنت و نیز ارائه شاخص‌های جدید مانند مرکزیت فناوری، دوره فناوری و خوشه‌های کلیدواژه فناوری جهت تحلیل کمی عمیق پرداخته و به این نتیجه رسیدند که روش پیشنهادی می‌تواند در تحلیل به‌روزرسانی روند فناوری‌های پیشرفته و شناسایی راه‌های جدید برای توسعه محصول به کار گرفته شود (Yoon and Park 2004).

«چوی، کیم و پارک» در سال ۲۰۰۷، به جای تکیه بر درک‌های بصری و کیفی که

1. Cross Impact Analysis (CIA)

در مدل‌های متعارف تحلیل اثر متقابل استفاده می‌شود، یک متدولوژی مبتنی بر پتنت برای اندازه‌گیری اثرات متقابل به کار گرفتند. آن‌ها داده‌ها را از «اداره پتنت و علائم تجاری ایالات متحده»^۱ با استفاده از یک کد برنامه‌نویسی شده جمع‌آوری و یک شبکه اثر متقابل برای تحلیل روابط پیچیده بین فناوری‌ها ارائه کردند (Choi, Kim and Park 2007). «لی» و همکاران در سال ۲۰۰۹ رویکرد فرایند تحلیل شبکه‌ای^۲ را برای یافتن اثر متقابل بین فناوری‌ها پیشنهاد کردند (Lee et al. 2009). «تورلیوچتر، پل و پرینزی» در سال ۲۰۱۰ در پژوهشی با استفاده از رویکرد تحلیل اثر متقابل کمی، روشی برای شفاف‌تر کردن اثر فناوری‌ها و تخمین اثر متقابل فناوری‌ها پیشنهاد کردند (Thorleuchter, Poel and Prinzie 2007). «نو و پارک» در سال ۲۰۱۰ از اعداد استناد جهت توسعه مسیرهای ادغام فناوری برای نانویوفناوری^۳ استفاده کردند (No and Park 2006). «کیم، کیم و کیم» در سال ۲۰۱۱ با استفاده از تحلیل استنادی پتنت، تحلیل هم‌طبقه‌ای پتنت^۴ و تحلیل استنادی سری‌های زمانی به بررسی ارتباطات فناورانه میان خدمات مبتنی بر فناوری و فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات پرداختند (Kim, Kim and Kim 2011).

ضرورت و اهداف پژوهش

اطلاعات به‌دست آمده از تحلیل پتنت در مطالعات مرتبط با توسعه فناورانه، شناسایی روندهای فناورانه، شناسایی پتانسیل بالقوه فناوری‌ها و تصمیم‌گیری‌های مدیریتی به‌منظور شناسایی حوزه‌های فناورانه جذاب برای سرمایه‌گذاری به کار می‌رود. از آنجا که حجم این داده‌ها بسیار زیاد بوده و نیز در حال افزایش است، استفاده از تکنیک‌های داده‌کاوی در تحلیل اطلاعات پتنت پیشنهاد شده است. روش داده‌کاوی پیشنهادی چارچوبی برای یافتن ارتباطات میان فناوری‌های مختلف ارائه می‌دهد و می‌تواند توسط مدیران و کارکنان سازمان‌ها به‌منظور کاهش ریسک مورد استفاده قرار گیرد. از پرکاربردترین تکنیک‌ها در داده‌کاوی، الگوریتم قوانین وابستگی است. چون قوانین وابستگی سنتی قادر به در نظر گرفتن اهمیت نابرابر پتنت‌ها و سطوح مختلف فناوری نیستند، این پژوهش ضمن

1. United States Patent and Trademark Office) USPTO(

2. Analytical Network Process (ANP)

3. nano biotechnology

4. co-classification

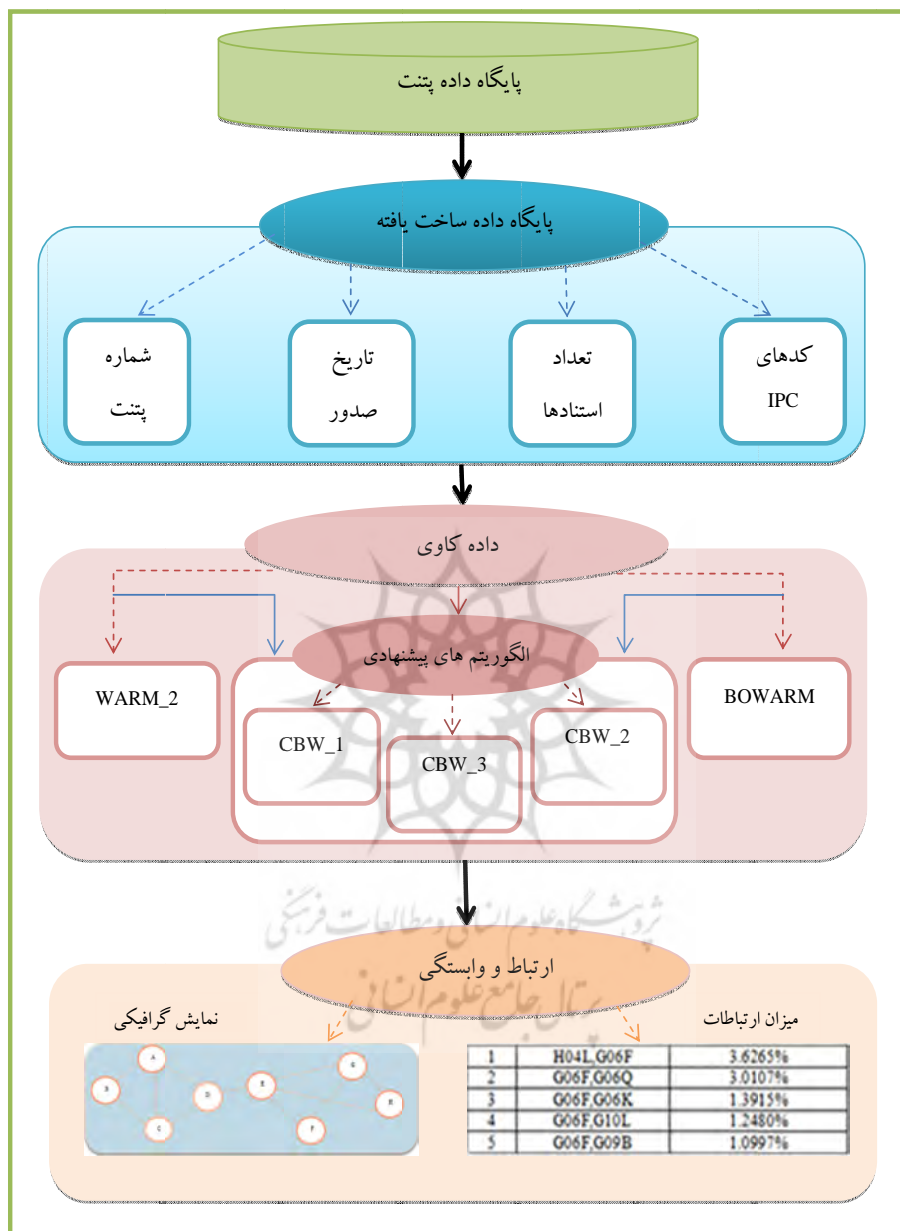
بهره‌گیری از الگوریتم‌های قوانین وابستگی وزن‌دار، الگوریتم‌های جدیدی توسعه یافته از الگوریتم‌های وزن‌دار رایج، ارائه می‌دهد.

در نتیجه، با استفاده از الگوریتم‌های پیشنهادی، سازمان‌ها می‌توانند شرکت‌های تولیدکننده فناوری را مورد بررسی قرار داده و دریابند که این شرکت‌ها در حوزه‌های فناوری مورد نظر به دنبال چه هستند. درک و تحلیل ارتباطات کشف شده با توجه به قابلیت تصویرسازی، تسهیل شده است. در نتیجه، مدیران با شناخت دقیق تری از فناوری‌ها می‌توانند برای سرمایه‌گذاری‌های جدید تصمیم‌گیری نمایند.

۲. مراحل پژوهش

در این مقاله هر کد IPC به‌عنوان یک آیتم، هر سند پتنت به‌عنوان یک تراکنش در نظر گرفته شده است. برای تحلیل پتنت از چهار رقم اول کدهای IPC استفاده شده است (Jun 2011b; Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b). روش پیشنهادی در شکل ۱، شرح داده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۱. چارچوب کلی پژوهش

همان‌طور که در شکل ۱، دیده می‌شود، ابتدا اطلاعات پتنت شامل شماره پتنت، کدهای IPC، تاریخ صدور و تعداد اسنادها از پایگاه داده پتنت به دست آورده می‌شود.

سپس، قوانین وابستگی وزن دار مبتنی بر الگوریتم‌های داده کاوی برای یافتن وابستگی‌های میان فناوری‌ها استفاده شده است. مراحل پژوهش به شرح زیر است:

آماده‌سازی داده‌ها

اسناد پتنت مرتبط با فناوری تئوری پایگاه داده و کاربردهای آن (DTA^۱) از پایگاه داده پتنت آمریکا (USPTO) موجود در سایت «فری پتنتس آنلاین»^۲ با استفاده از کوئری^۳ زیر استخراج شده‌اند.

Title: databases AND (multimedia OR spatial OR active OR biomedical OR classification OR ranking OR clustering OR mining OR visualization OR integration OR management OR ubiquitous OR mobile OR extraction OR modeling OR provenance OR quality OR security OR privacy OR streaming OR heterogeneous OR warehousing OR OLAP OR parallel OR distributed OR query OR processing OR reliability OR semantic OR metadata OR analysis OR temporal OR services) (Thorleuchter, Poel and Prinzie 2007). (Jun 2011b).

به این ترتیب، ۱۰۰۲۷۰ پتنت بازیابی شدند. در این مرحله با استفاده از زبان برنامه‌نویسی PHP، یک نرم‌افزار هوشمند (ربات) برای پردازش داده‌ها طراحی شد. این نرم‌افزار داده‌های پتنت را بررسی کرده و اطلاعات مورد نیاز (شماره پتنت، تاریخ صدور، تعداد استنادها، کدهای IPC) را تهیه و ذخیره‌سازی می‌کند. خروجی این مرحله در قالب یک پایگاه داده ساخت یافته به‌عنوان ورودی مرحله داده کاوی در نظر گرفته شده است. در این مطالعه ۸۸۰ پتنت با توجه به مفروضات در نظر گرفته شده بازیابی شدند. اما تنها ۲۲۹ پتنت پس از حذف پتنت‌های متعلق به یک کلاس IPC یا نامرتبط به DTA در نظر گرفته شدند. اگر پتنتی متعلق به یک کلاس IPC باشد، در نظر گرفته نمی‌شود؛ زیرا برای تعیین وابستگی میان فناوری‌ها، حداقل دو کد IPC مورد نیاز است. پتنت‌های بازیابی شده در این مطالعه پیش از ۲۰ جولای ۲۰۱۲ صادر شده‌اند. گاهی اوقات باید از صدور پتنت‌ها زمانی سپری شود (برای مثال، حدود ۴ سال) تا ارجاعات و استنادهای اولیه انجام گیرد (Gay et al. 2005). در جدول ۱، برشی از پایگاه داده ساخت یافته ارائه شده است.

1. Database theory and its applications (DTA)
2. www.freepatentsonline.com
3. Query

جدول ۱. پایگاه داده ساخت یافته

شماره پتنت	تاریخ ثبت پتنت	تعداد استنادها	کدهای IPC
US1	۲۰۱۲/۰۷/۱۷	۸	G06F, H04L
US2	۲۰۱۲/۰۷/۱۷	۱۱	G06F, G06N
US3	۲۰۱۲/۰۷/۳	۱	G06F, G06N
US4	۲۰۱۲/۰۶/۲۶	۵	G06F, G06N
US5	۲۰۱۲/۰۶/۱۹	۱	G06F, G06N, G10L
US6	۲۰۱۲/۰۶/۱۲	۹	G10L, G06F
US7	۲۰۱۲/۰۵/۲۹	۳	G06Q, H04M, G06F
US8	۲۰۱۲/۰۵/۲۹	۶	G06K, H04B
US9	۲۰۱۲/۰۵/۱۵	۱۱	G06F, H04J, H04L
US10	۲۰۱۲/۰۵/۱	۲	G06E, G06F, G06G

داده کاوی با الگوریتم‌های قوانین وابستگی وزن دار

پس از آماده‌سازی داده‌ها، فرایند داده کاوی و اجرای الگوریتم‌های قوانین وابستگی آغاز می‌شود. داده کاوی با استفاده از نرم‌افزار «متلب» انجام شده است. این نرم‌افزار امکان انجام آسان عملیات ماتریسی، محاسباتی و توابعی، استفاده از الگوریتم‌های مختلف و همچنین، امکان ارتباط آسان با زبان‌های مختلف برنامه‌نویسی را فراهم می‌کند. در ادامه، الگوریتم‌های قوانین وابستگی وزن دار مورد استفاده در قالب یک مثال ارائه شده است.

کاوش قوانین وابستگی وزن دار بولین (BOWARM)

قوانین وابستگی وزن دار بولین نخستین بار توسط «لی و هو» در سال ۲۰۱۱ و به منظور ارائه چارچوبی جدید برای در نظر گرفتن وزن‌ها در الگوریتم قوانین وابستگی معرفی شد (Li and Hu 2011). این الگوریتم با در نظر گرفتن وزن آیت‌ها، ارزش قوانین را محاسبه می‌کند. دو تعریف کلیدی در این الگوریتم عبارت‌اند از:

وزن مجموعه آیت هر تراکنش^۱ (ITW): مجموع وزن همه آیت‌های موجود در مجموعه

1. Itemset Transaction Weight (ITW)

آیتم تقسیم بر تعداد کل آیتم‌ها (Li and Hu 2011).

پشتیبانی وزن دار^۱: (WS) مجموع ITW تمام پتنت‌های شامل مجموعه آیتم مورد نظر تقسیم بر تعداد کل پتنت‌ها (Li and Hu 2011).

چارچوب پیشنهادی «آلتونتاس، درلی و کوسیاک» با بهره‌گیری از الگوریتم BOWARM به شرح زیر است: (Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b).

الف) محاسبه وزن سطوح فناوری (آیتم‌ها)

لیست پتنت‌ها و کدهای IPC در جدول ۲، ارائه شده است.

جدول ۲. لیست پتنت‌ها (تراکش‌ها)

شماره پتنت	کدهای IPC
US1	G06F, G06Q
US2	G06F, G06G, C12Q, G01N
US3	G06F, H04L, H04N
US4	G06F, G11B, H04N
US5	H04Q, G08B, H04L

پنج پتنت مرتبط با فناوری فرضی X وجود دارد (US1, US2, US3, US4, US5). هر پتنت شامل بیش از یک کد IPC مرتبط با فناوری X است. همان‌طور که در جدول ۲، نشان داده شده، ۱۰ کد آیتم (کد طبقه‌بندی) وجود دارد. تعداد پتنت‌های موجود در هر کد IPC را محاسبه می‌کنیم. برای مثال، ۴ پتنت وجود دارند که تحت کد G06F طبقه‌بندی شده‌اند (US1, US2, US3, US4). برای محاسبه وزن نرمال‌شده هر کد IPC، تعداد پتنت‌های موجود در کد IPC مورد نظر بر تعداد کل پتنت‌های بازیابی‌شده تقسیم می‌شود. برای مثال، $(\frac{191}{377} = 0.51)$. بنابراین، وزن اختصاص‌یافته به کد G06F، $0.51/0$ است. وزن‌ها بین ۰ تا ۱ تغییر می‌کنند و مجموع آن‌ها ۱ است. در جدول ۳، یک نمونه پایگاه داده آیتم وزن دار نشان داده شده است.

1. Weighted Support (WS)

جدول ۳. وزن آیتم‌ها (کدهای IPC) در الگوریتم BOWARM

ردیف	آیتم	تعداد پنتت‌ها	وزن کدهای IPC
۱	G06F	۱۹۱	۰/۵۱
۲	G06Q	۵۱	۰/۱۴
۳	G06G	۹	۰/۰۲
۴	C12Q	۲	۰/۰۱
۵	G01N	۸	۰/۰۲
۶	H04L	۶۴	۰/۱۷
۷	H04N	۲۰	۰/۰۵
۸	G11B	۵	۰/۰۱
۹	H04Q	۲۲	۰/۰۶
۱۰	G08B	۲	۰/۰۱
	مجموع	۳۷۷	۱

پس از محاسبه وزن هر آیتم، وزن مجموعه آیتم‌های محتمل (ITW) محاسبه می‌شود. به‌عنوان مثال، ITW برای مجموعه آیتم (G06F,H04N) با توجه به جدول ۳، با استفاده از معادله ۱ محاسبه می‌شود:

$$ITW (G 06 F , H 04 N) = \frac{\{(G 06 F) + (H 04 N)\}}{2} = \frac{0.51 + 0.05}{2} = 0.28 \quad (1)$$

(ب) محاسبه ارزش قوانین وابستگی یا میزان ارتباط در خوشه‌های فناوری

پس از محاسبه وزن هر مجموعه آیتم، برای به‌دست آوردن ارزش قوانین وابستگی، وزن مجموعه آیتم در تعداد پنتت‌های شامل مجموعه آیتم ضرب شده و بر تعداد کل پنتت‌ها تقسیم می‌شود. قدرت وابستگی بین مجموعه آیتم‌ها در این الگوریتم با استفاده از ارزش WS شناخته می‌شود. برای مجموعه آیتم (G06F,H04N) با توجه به جدول ۲، محاسبات به شرح معادله ۲ است:

$$WS(G06F, H04N) = \frac{\{(ITW(G06F, H04N)) \times \text{پنتت کل پنتت}\}}{\text{هاتعداد کل پنتت}} = \frac{0.28 \times 2}{5} \quad (2)$$

$$= 0.112$$

به‌طور خلاصه، چارچوب الگوریتم BOWARM به شرح زیر است:

۱. بازیابی پنتت‌ها از پایگاه داده پنتت؛
۲. محاسبه وزن هر یک از آیتم‌ها (تمام کدهای IPC مربوط به پنتت‌های بازیابی شده)؛
۳. یافتن تمامی مجموعه آیتم‌های ممکن؛
۴. محاسبه ارزش ITW برای هر مجموعه آیتم؛
۵. محاسبه ارزش WS برای هر مجموعه آیتم؛
۶. مرتب‌سازی مجموعه آیتم‌ها به ترتیب نزولی بودن ارزش WS.

کاوش قوانین وابستگی وزن‌دار (WARM_2)

الگوریتم WARM_2 از دیگر الگوریتم‌های پرکاربرد قوانین وابستگی وزن‌دار است که از الگوریتم WARM، که توسط «تائو، مورتاق و فرید» در سال ۲۰۰۳ معرفی شده، توسعه یافته است (Tao, Murtagh and Farid 2003 نقل در Altuntas, Dereli, and Kusiak 2015b). این الگوریتم با در نظر گرفتن وزن تراکنش‌ها، مقدار قوانین وابستگی را محاسبه می‌کند. دو تعریف کلیدی در این الگوریتم عبارت‌اند از:

وزن تراکنش (TW_2): تعداد کل استنادهای پنتت تقسیم بر تعداد سال‌های سپری شده از تاریخ صدور پنتت مورد نظر (Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b).

مجموعه آیتم وزن‌دار (WI_2): مجموع وزن تمام پنتت‌های شامل مجموعه آیتم مورد نظر (Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b). چارچوب پیشنهادی «آلتوناس، درلی و کوسیاک» با بهره‌گیری از الگوریتم WARM_2 به شرح زیر است: (Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b).

الف) محاسبه وزن پنتت‌ها

جدول ۴، یک پایگاه داده پنتت وزن‌دار را نمایش می‌دهد.

1. Transaction Weight (TW)

2. Weighted Itemset (WI)

جدول ۴. پایگاه داده پتنت وزن دار

گام ۳	گام ۲	گام ۱	داده‌های بازیابی شده از پایگاه داده پتنت		
وزن پتنت‌ها (TW)	میانگین تعداد استنادها	تعداد سال‌های سپری شده	تاریخ صدور*	تعداد استنادها	پتنت
۰/۲۴	۳۰	۴	۲۰۱۲	۱۲۰	US1
۰/۲	۲۵	۹	۲۰۰۷	۲۲۵	US2
۰/۰۹۶	۱۲	۱۲	۲۰۰۴	۱۴۴	US3
۰/۲	۲۵	۱۸	۱۹۹۸	۴۵۰	US4
۰/۲۶۴	۳۳	۱۶	۲۰۰۰	۵۲۸	US5
۱	۱۲۵		مجموع		

*تاریخ صدور پتنت از ۲۰۱۶ کم می‌شود.

برای محاسبه وزن پتنت‌ها از استنادهای پتنت استفاده شده است. پتنت‌هایی که به تازگی صادر شده‌اند، به‌طور طبیعی تعداد کمی استناد خواهند داشت. همان‌طور که در بخش آماده‌سازی داده‌ها ذکر شد، پتنت‌های بازیابی شده در این مطالعه پیش از ۲۰ جولای ۲۰۱۲ صادر شده‌اند تا ارجاعات و استنادهای اولیه انجام شود. همچنین، برای حذف تأثیر زمان، تعداد کل استنادهای هر پتنت را بر تعداد سال‌هایی که از صدور آن می‌گذرد، تقسیم می‌کنیم تا میانگین تعداد استنادها برای یک سال به دست آید. در نهایت، برای نرمال‌سازی، میانگین تعداد استنادها برای هر پتنت بر میانگین کلی تعداد استناد پتنت‌ها تقسیم می‌شود. *پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی*

به این ترتیب، وزن اختصاص داده شده به هر پتنت بین ۰ تا ۱ و مجموع وزن‌ها برابر ۱ خواهد بود. به‌عنوان مثال، برای پتنت US1 ارائه شده در جدول ۴، تعداد سال‌های سپری شده ۴ است (۲۰۱۶ - ۲۰۱۲) و میانگین تعداد استنادهای پتنت در یک سال ۳۰ است (۱۲۰/۴). همچنین، وزن نرمال شده آن برابر ۰/۲۴۰ خواهد بود (۳۰/۱۲۵).

ب) محاسبه میزان ارتباط در خوشه‌های فناوری

در این گام، برای به دست آوردن ارزش قوانین وابستگی، مجموع وزن تمام پتنت‌های شامل مجموعه آیتم را به دست می‌آوریم. به‌عنوان مثال، برای مجموعه آیتم (G06F, H04N) با توجه به جدول ۲ و ۴:

$$\begin{aligned}
 & WI - 2(G06F, H04N) \\
 & = \{ \text{های شامل مجموعه آیتم مجموع وزن تمامی پتنت} \} \quad (1) \\
 & = \{ TW_{US3} + TW_{US4} \} = 0.096 + 0.200 = 0.296
 \end{aligned}$$

به طور خلاصه، مراحل الگوریتم WARM_2 به شرح زیر است:

۱. بازیابی پتنت‌ها از پایگاه داده پتنت؛
۲. محاسبه ارزش TW_2 برای هر تراکنش (پتنت)؛
۳. یافتن تمامی مجموعه آیتم‌های ممکن؛
۴. محاسبه ارزش WI_2 برای هر مجموعه آیتم؛
۵. مرتب‌سازی همه مجموعه آیتم‌ها به ترتیب نزولی بودن وزن.

کاوش قوانین وابستگی وزن‌دار ترکیبی ۱ (CBW_1)

الگوریتم ترکیبی ۱، با در نظر گرفتن وزن آیتم‌ها، ارزش قوانین وابستگی را محاسبه می‌کند. در الگوریتم حاضر وزن آیتم‌ها بر اساس تعداد استناد پتنت‌های شامل مجموعه آیتم مورد نظر محاسبه می‌شود. تعاریف مورد استفاده در الگوریتم ترکیبی ۱، به شرح زیر است:

وزن مجموعه آیتم (ITW): مجموع وزن همه آیتم‌های موجود در مجموعه آیتم تقسیم بر تعداد کل آیتم‌ها.

پشتیبانی وزن‌دار (WS): مجموع ITW تمام پتنت‌های شامل مجموعه آیتم مورد نظر تقسیم بر تعداد کل پتنت‌ها.

چارچوب پیشنهادی با بهره‌گیری از الگوریتم ترکیبی ۱، به شرح زیر است:

الف) محاسبه وزن سطوح فناوری (آیتم‌ها)

برای محاسبه وزن آیتم‌ها ابتدا وزن هر پتنت با تقسیم تعداد استنادهای پتنت بر تعداد سال‌های گذشته از صدور آن به دست آورده شده و سپس، نرمال‌سازی می‌شود. در مرحله بعد، وزن پتنت‌های شامل آیتم (کد IPC) مورد نظر به عنوان وزن آیتم جمع می‌شوند که در جدول ۵، نشان داده شده است.

جدول ۵. وزن آیتم در الگوریتم ترکیبی (CBW_1)

ردیف	آیتم	پنتت‌های شامل آیتم	وزن کدهای IPC
۱	G06F	US1, US2, US3, US4	۰/۷۳۶ (۰/۲۴۰+۰/۲۰۰+۰/۰۹۶+۰/۲۰۰)
۲	G06Q	US1	۰/۲۴۰
۳	G06G	US2	۰/۲۰۰
۴	C12Q	US2	۰/۲۰۰
۵	G01N	US2	۰/۲۰۰
۶	H04L	US3, US5	۰/۳۶۰
۷	H04N	US3, US4	۰/۲۹۶
۸	G11B	US4	۰/۲۰۰
۹	H04Q	US5	۰/۲۶۴
۱۰	G08B	US5	۰/۲۶۴

سپس، وزن مجموعه آیتم‌های محتمل نیز محاسبه می‌شود. به‌عنوان مثال، برای مجموعه آیتم (G06F, H04N) با توجه به جدول ۵، محاسبات به شرح معادله ۴ خواهد بود:

$$ITW(G06F, H04N) = \frac{\{(G06F) + (H04N)\}}{2} = \frac{0.736 + 0.296}{2} = 0.516 \quad (۴)$$

(ب) محاسبه میزان ارتباط میان فناوری‌های مختلف

برای به‌دست آوردن ارزش یک قانون وابستگی مشابه روش BOWARM، وزن مجموعه آیتم مورد نظر در تعداد پنتت‌های شامل مجموعه آیتم ضرب شده و بر تعداد کل پنتت‌ها تقسیم می‌شود. به‌عنوان مثال، برای مجموعه آیتم (G06F, H04N) با توجه به جدول ۲، در معادله ۵ خواهیم داشت:

$$WS(G06F, H04N) = \frac{\{(ITW(G06F, H04N)) \times \text{تعداد کل پنتت}\}}{\text{تعداد کل پنتت}} = \frac{0.516 \times 2}{5} = 0.2064 \quad (۵)$$

به‌طور خلاصه، چارچوب الگوریتم CBW_1 به شرح زیر است:

۱. بازیابی پنتت‌ها از پایگاه داده پنتت؛

۲. محاسبه وزن هر یک از آیتم‌ها؛
۳. یافتن تمامی مجموعه آیتم‌های محتمل؛
۴. محاسبه ارزش ITW برای هر مجموعه آیتم؛
۵. محاسبه ارزش WS برای هر مجموعه آیتم؛
۶. مرتب‌سازی مجموعه آیتم‌ها به ترتیب نزولی بودن میزان WS.

کاوش قوانین وابستگی وزن دار ترکیبی ۲ (CBW_2)

الگوریتم ترکیبی ۲، با در نظر گرفتن وزن تراکنش‌ها، ارزش قوانین وابستگی را محاسبه می‌کند. در الگوریتم حاضر وزن تراکنش‌ها بر اساس تعداد استنادهای پنتت و نیز وزن مجموعه آیتم مورد نظر محاسبه می‌شود. تعاریف مورد استفاده در الگوریتم ترکیبی ۲، به شرح زیر است:

وزن تراکنش (TW): وزن استنادی پنتت (شامل مجموعه آیتم) ضرب در وزن مجموعه آیتم مورد نظر.

مجموعه آیتم وزن دار (WI): مجموع وزن تمام پنتت‌های شامل مجموعه آیتم مورد نظر. چارچوب الگوریتم ترکیبی ۲ به شرح زیر می‌باشد:

۱. محاسبه وزن پنتت‌ها

وزن هر آیتم با تقسیم تعداد پنتت‌های موجود در آیتم بر تعداد کل پنتت‌ها محاسبه شده و وزن هر مجموعه آیتم با تقسیم مجموع وزن آیتم‌های موجود در مجموعه آیتم بر تعداد کل آیتم‌های موجود به دست می‌آید. برای محاسبه وزن تراکنش‌ها، ابتدا وزن استنادی پنتت‌های شامل مجموعه آیتم با تقسیم تعداد استنادهای پنتت بر تعداد سال‌های سپری شده از صدور آن محاسبه می‌شود و سپس، مطابق جدول ۴، نرمال‌سازی می‌شود. در نهایت، در وزن مجموعه آیتم مورد نظر ضرب می‌شود. به عنوان مثال، برای مجموعه آیتم (G06F, H04N) پس از محاسبه وزن هر آیتم (مطابق جدول ۳)، در معادله ۶ خواهیم داشت:

$$ITW(G06F, H04N) = \frac{\{(G06F) + (H04N)\}}{2} = \frac{0.51 + 0.05}{2} = 0.28 \quad (۶)$$

با توجه به جداول ۲، ۳ و ۴ وزن پنتت‌ها به ترتیب زیر خواهد بود:

جدول ۶. وزن پنتت‌ها در الگوریتم ترکیبی ۲ (CBW_2)

شماره پنتت	کدهای IPC	وزن استنادی پنتت‌ها	وزن مجموعه آیتم (G06F,H04N) ITW(G06F,H04N)	وزن تراکنش (TW)
US1	G06F, G06Q	۰/۲۴۰	۰/۲۸	-
US2	G06F, G06G, C12Q, G01N	۰/۲۰۰	۰/۲۸	-
US3	G06F, H04N, H04L	۰/۰۹۶	۰/۲۸	۰/۰۲۶۸۸(۰/۲۸*۰/۰۹۶)
US4	G06F, H04N, G11B	۰/۲۰۰	۰/۲۸	۰/۰۵۶۰۰
US5	H04Q, G08B, H04L	۰/۲۶۴	۰/۲۸	-

۲. محاسبه میزان ارتباط میان فناوری‌های مختلف

پس از محاسبه وزن هر پنتت شامل مجموعه آیتم مورد نظر، مجموع وزن‌های تمامی این پنتت‌ها برای محاسبه ارزش یک قانون وابستگی (مشابه روش WARM_2) به دست آورده می‌شود. به عنوان مثال، میزان ارتباط میان مجموعه آیتم (G06F, H04N) با توجه به جدول ۶، به صورت زیر در معادله ۷ به دست می‌آید:

$$\begin{aligned}
 & WI(G06F, H04N) \\
 & = \{ \text{مجموع وزن تمام پنتت‌های شامل مجموعه آیتم } (G06F, H04N) \} \quad (7) \\
 & = \{ TW_{US3} + TW_{US4} \} = 0.02688 + 0.056 = 0.0828
 \end{aligned}$$

به طور خلاصه، مراحل الگوریتم CBW_2 به شرح زیر است:

۱. بازایی پنتت‌ها از پایگاه داده پنتت؛
۲. محاسبه وزن هر یک از آیتم‌ها؛
۳. یافتن تمامی مجموعه آیتم‌های محتمل؛
۴. محاسبه ارزش ITW برای هر مجموعه آیتم؛
۵. محاسبه وزن استنادی هر پنتت؛
۶. محاسبه ارزش TW برای هر تراکنش شامل مجموعه آیتم مورد نظر؛
۷. محاسبه ارزش WI برای هر مجموعه آیتم؛
۸. مرتب‌سازی مجموعه آیتم‌ها به ترتیب نزولی بودن میزان WI.

کاوش قوانین وابستگی وزن‌دار ترکیبی ۳ (CBW_3)

الگوریتم پیشنهادی ترکیبی ۳، به‌منظور محاسبه میزان ارتباط میان فناوری‌های مختلف با توجه به وزن و اهمیت نابرابر کدهای IPC و همچنین پنت‌ها ارائه شده است. در این الگوریتم از تعداد پنت‌های هر کد IPC به‌عنوان معیار وزن‌دهی آیت‌ها و از تعداد استانداردهای پنت به‌عنوان معیار وزن‌دهی تراکنش‌ها استفاده شده است. تعاریف مورد استفاده در الگوریتم ترکیبی ۳، به شرح زیر است:

وزن مجموعه آیت هر تراکنش (ITW): مجموع وزن همه آیت‌های موجود در مجموعه آیت تقسیم بر تعداد کل آیت‌ها.

وزن تراکنش (TW_2): تعداد کل استانداردهای پنت، تقسیم بر تعداد سال‌های سپری شده از تاریخ صدور پنت مورد نظر.

پشتیبانی وزن‌دار (WS_{Total}): ترکیب وزن مجموعه آیت و پشتیبانی وزن‌دار.

چارچوب الگوریتم پیشنهادی به شرح زیر است:

الف) محاسبه وزن پنت‌ها و وزن سطوح فناوری (آیت‌ها)

این الگوریتم با در نظر گرفتن وزن کدهای IPC (آیت‌ها) و همچنین، وزن پنت‌ها (تراکنش‌ها) ارزش قوانین وابستگی را محاسبه می‌کند. روش محاسبه وزن آیت‌ها مشابه آنچه در الگوریتم BOWARM توضیح داده شد و روش محاسبه وزن پنت‌ها مشابه الگوریتم WARM_2 است. به‌عنوان مثال، برای مجموعه آیت (G06F, H04N) پس از محاسبه وزن هر آیت، با توجه به جدول ۳، در معادله ۸ خواهیم داشت:

$$ITW(G06F, H04N) = \frac{\{(G06F) + (H04N)\}}{2} = \frac{0.51 + 0.05}{2} = 0.28 \quad (۸)$$

برای به‌دست آوردن وزن پنت‌ها نیز مطابق جدول ۴، تعداد کل استانداردهای هر پنت بر تعداد سال‌هایی که از صدور آن سپری شده تقسیم می‌شود. سپس، برای نرمال کردن، میانگین تعداد استانداردها برای هر پنت بر میانگین کلی تعداد استانداردها تقسیم می‌شود.

ب) محاسبه میزان ارتباط در خوشه‌های فناوری

پس از محاسبه وزن آیت‌ها و پنت‌ها برای به‌دست آوردن مقدار پشتیبانی وزن‌دار، ارزش قوانین وابستگی حاصل از الگوریتم BOWARM با ارزش قوانین حاصل از الگوریتم

WARM_2 به صورت معادله ۹ ترکیب می‌شود.

$$WS_{Total} = WS(G06F, H04N) + WI_2(G06F, H04N) = 0.112 + 0.296 = 0.408 \quad (9)$$

به طور خلاصه، مراحل الگوریتم CBW_3 به شرح زیر است:

۱. بازیابی پتنت‌ها از پایگاه داده پتنت؛
۲. محاسبه میزان TW_2 برای هر پتنت و وزن هر یک از آیتم‌ها؛
۳. یافتن تمامی مجموعه آیتم‌های ممکن؛
۴. محاسبه میزان ITW برای هر مجموعه آیتم؛
۵. محاسبه میزان WS_{Total} برای هر مجموعه آیتم؛
۶. مرتب‌سازی مجموعه آیتم‌ها به ترتیب نزولی بودن میزان WS_{Total} .

۵. نتایج پژوهش

از میان پتنت‌های بررسی شده، ۲۲۹ پتنت مطلوب و ۳۹ کد IPC منحصر به فرد به دست آمد. آخرین پتنت در نظر گرفته شده در این مطالعه، US8214319 است که در تاریخ ۳ جولای ۲۰۱۲ صادر شده است. بیشترین ارتباط و وابستگی متعلق به کد G06F، پردازش داده دیجیتال الکتریکی^۱ است. برای درک دقیق‌تر، سطح ارتباطات دوتایی در قالب ماتریس (جدول ۷) نمایش داده می‌شود. جدول ۷، تمامی ارتباطات میان آیتم‌های موجود در ۲۲۹ پتنت را ارائه می‌دهد. وجود ارتباط میان سطوح مختلف فناوری با عدد ۱، نشان داده شده است. در میان ۱۰۷ ارتباط موجود در میان خوشه‌های دوتایی، فناوری G06F با ۳۶ کلاس مختلف فناوری ارتباط دارد. به بیان دقیق‌تر، هر تغییری در فناوری G06F، به عنوان مثال، در زمینه طراحی، بر ۳۶ فناوری دیگر تأثیر می‌گذارد و بالعکس. بنابراین، فناوری G06F می‌تواند به عنوان مهم‌ترین فناوری در میان ۳۹ فناوری شناسایی شده در نظر گرفته شود. فناوری‌های درگیر در G11C، G09G، G01R، G01D، G01J، G10L، G06E، E21B، H03M، G21C، G01S، A61B، G09C است. بدین ترتیب، اگر فناوری G06F توسعه داده شود، این امکان وجود دارد که فناوری‌های مذکور نیز به دلیل وابستگی میان آن‌ها در آینده توسعه داده شوند.

1. electric digital data processing

وابستگی می‌تواند در خوشه‌های دو، سه، چهار و پنج تایی رخ دهد. همچنین، حداکثر اندازه ممکن یک خوشه فناوری برابر است با حداکثر تعداد آیت‌های (کدهای IPC) موجود در یک تراکنش (پنتت) از بین پنتت‌های بازیابی شده. (در اینجا پنج بود). در این پژوهش، وابستگی در یک خوشه فناوری به این معناست که این فناوری‌ها بر یکدیگر اثر می‌گذارند. به‌عنوان مثال، برای خوشه دو تایی (G06F, G06Q)، در صورت توسعه فناوری G06F، این احتمال وجود دارد که در آینده فناوری G06Q به دلیل وابستگی میان آن‌ها توسعه داده شود و نیز سرمایه‌گذاری در فناوری G06F، موجب افزایش احتمال سرمایه‌گذاری در فناوری G06Q در آینده خواهد شد. خوشه فناوری (G06F, G06Q, H04L) نیز به چنین رابطه‌ای میان سه فناوری دلالت می‌کند و خوشه‌های چهار و پنج تایی نیز به همین ترتیب خواهند بود. جداول ۸ و ۹ و ۱۰، ترکیب اول از خوشه‌های دو تا چهار تایی و جدول ۱۱، خوشه‌های پنج تایی به‌دست آمده از الگوریتم‌های مورد استفاده را نشان می‌دهند. قدرت وابستگی میان مجموعه آیت‌ها در الگوریتم BOWARM و CBW_1 با استفاده از ارزش WS و در WARM_2 و CBW_2 توسط WI و در الگوریتم CBW_3 توسط WS_{Total} سنجیده می‌شود.

همان‌طور که در جدول ۸، دیده می‌شود، اولین و دومین خوشه دو تایی برای همه روش‌ها مشابه هستند. خوشه‌های باقی مانده برای روش‌های مختلف توالی‌های متفاوت دارند. در جدول ۹، هشت مجموعه آیت‌ها اول برای سطح ۳ (خوشه سه تایی) در روش‌های BOWARM و CBW_1 یکسان هستند و همچنین، چهار مجموعه آیت‌ها اول برای سطح ۳ در روش‌های WARM_2 و CBW_2 و CBW_3 یکسان هستند، هرچند، این مجموعه آیت‌ها قدرت وابستگی متفاوتی دارند. بر اساس جدول ۱۰، تمامی روش‌ها نتایج مشابهی را برای اولین مجموعه آیت‌ها در سطح ۴ تولید کردند. ده مجموعه آیت‌ها اول برای سطح ۴ که توسط روش‌های BOWARM و CBW_2 تولید شده‌اند، مشابه هستند و نیز ۴ مجموعه آیت‌ها اول برای روش‌های WARM_2 و CBW_3 یکسان هستند. همان‌طور که در جدول ۱۱، نشان داده شده، روش‌های BOWARM و CBW_1 توالی یکسان برای سطح ۵ مجموعه آیت‌ها تولید می‌کنند و الگوریتم‌های WARM_2 و CBW_2 و CBW_3 توالی‌های مشابه برای سطح ۵ مجموعه آیت‌ها فراهم کرده‌اند. در این مطالعه موردی، علت یکسان شدن توالی مجموعه آیت‌ها در برخی سطوح، شدت ارتباط و وابستگی مجموعه آیت‌هاست. در واقع، مجموعه آیت‌های به شدت مرتبط، با وجود روش‌های مختلف، توالی‌های یکسان تولید می‌کنند.

جدول ۸. یرشی از خوشه‌های دوتایی (اعداد بر حسب درصد هستند)

BOWARM	WARM_2		CBW_1		CBW_2		CBW_3		
	مجموعه آیتیم	WS	مجموعه آیتیم	WS	مجموعه آیتیم	WS	مجموعه آیتیم	WS _{TOTAL}	
H04L, G06F	۰/۵۰۸۹	H04L, G06F	۳/۱۱۷۶	H04L, G06F	۱/۳۵۸۱	H04L, G06F	۰/۷۲۶۶۸	H04L, G06F	۳/۶۲۶۵
G06F, G06Q	۰/۴۳۳۶	G06F, G06Q	۲/۵۷۶	G06F, G06Q	۱/۱۳۳۴	G06F, G06Q	۰/۵۶۹۸۴	G06F, G06Q	۳/۰۱۰۷
G06F, G06K	۰/۲۴۸۱۲	G06F, G10L	۱/۱۵۷۹	G06F, G06K	۰/۶۱۰۰۱	G06F, G06K	۰/۲۳۲۰۱	G06F, G06K	۱/۳۹۱۵
G06F, G06N	۰/۲۲۶۲۴	G06F, G06K	۱/۱۴۳۳	G06F, G06N	۰/۵۲۵۳۸	G06F, G10L	۰/۲۱۵۰۳	G06F, G10L	۱/۲۴۸
H04N, G06F	۰/۱۳۶۷۶	G06F, G09B	۱/۰۴۴۱	H04N, G06F	۰/۳۷۸۴۸	G06F, G09B	۰/۱۸۹۹۲	G06F, G09B	۱/۰۹۹۷
G06F, G06T	۰/۱۰۰۱۱	G09B, G10L	۰/۹۷۴۸۲	G06F, G06T	۰/۲۴۵۳۶	G06F, G06T	۰/۰۸۹۴۳	G09B, G10L	۰/۹۷۸۸۱
G06F, G10L	۰/۰۸۹۱۳	H04L, G06Q	۰/۷۱۵۵۶	G06F, G10L	۰/۳۷۸۵۴	G06F, G06N	۰/۰۸۶۳۹	H04L, G06Q	۰/۷۳۸۵۲
G06F, G06G	۰/۰۶۳۸۶	G06F, G06T	۰/۴۶۵۵۷	G01N, G06F	۰/۱۵۹۸۶	H04N, G06F	۰/۰۸۴۷۲	G06F, G06N	۰/۶۷۱۰۶
G01N, G06F	۰/۰۶۳۵۴	G06F, G06N	۰/۴۴۴۸۲	G06F, G06G	۰/۱۵۷۸	H04L, G06Q	۰/۰۷۵۲۱	H04N, G06F	۰/۵۷۴۰۴
G06F, G09B	۰/۰۵۵۶	H04N, G06F	۰/۴۳۹۲۹	G06F, G09B	۰/۱۵۱۲۳	G01N, G06F	۰/۰۷۰۸۳	G06F, G06T	۰/۵۶۵۶

جدول ۹. برشی از خوشه‌های سه‌تایی (اعداد بر حسب درصد هستند)

BOWARM	WARM-2	CBW_1	CBW_2	CBW_3	WS
مجموعه آئیم	مجموعه آئیم	مجموعه آئیم	مجموعه آئیم	مجموعه آئیم	TOTAL
WS	WI	WS	WI	WS	
H04N, H04L, G06F	G06F, G09B, G10L	H04N, H04L, G06F	G06F, G09B, G10L	G06F, G09B, G10L	۱/۰۰۲۹
۰/۰۳۶۵۹	۰/۹۷۴۸۲	۰/۰۹۵۲	۰/۱۷۵۳۴	۰/۱۷۵۳۴	
H04L, G06F, G06Q	H04L, G06F, G06Q	H04L, G06F, G06Q	H04L, G06F, G06Q	H04L, G06F, G06Q	۰/۰۷۰۴۰۳
۰/۰۳۲۵۷۱	۰/۶۷۱۴۶	۰/۰۸۵۷۹	۰/۱۷۵۲۱	۰/۱۷۵۲۱	
G06F, G09B, G10L	G01N, G06F, G06Q	G06F, G09B, G10L	G01N, G06F, G06Q	G01N, G06F, G06Q	۰/۰۳۷۰۴۲
۰/۰۷۸۰۷۴	۰/۳۵۰۴۶	۰/۰۸۰۵۲۴	۰/۰۵۳۹۲	۰/۰۵۳۹۲	
G06F, G06G, G06E	G01N, G06F, G11C	G06F, G06G, G06E	G06F, G06Q, G11C	G06F, G06Q, G11C	۰/۰۳۳۲۶۸
۰/۰۲۷۵۴۲	۰/۳۱۹۵	۰/۰۶۹۹۵۶	۰/۰۴۷۵۰۶	۰/۰۴۷۵۰۶	
H04N, G06F, G06K	G01N, G06F, G06Q, G11C	H04N, G06F, G06K	G01N, G06F, G11C	G01N, G06F, G11C	۰/۰۳۰۲
۰/۰۲۷۷۵۹	۰/۳۱۹۵	۰/۰۶۱۸۲۳	۰/۰۳۹۱۳۴	۰/۰۳۹۱۳۴	
G01N, G06F, G06Q	G06F, G06Q, G11C	G01N, G06F, G06Q	H04M, G06F, G11C	G01N, G06F, G11C	۰/۰۳۲۲۷۵
۰/۰۱۹۹۵۸	۰/۳۱۹۵	۰/۰۵۲۰۷۴	۰/۰۳۰۷۱۹	۰/۰۳۰۷۱۹	
G06F, G06K, G06T	H04M, G06F, H04L, G06F, G06K	G06F, G06K, G06T	H04L, G06F, G06K	H04N, G06F, G06K	۰/۰۲۰۲۴
۰/۰۱۹۱۶	۰/۱۸۱۹۹	۰/۰۴۶۲۰۲	۰/۰۲۶۰۴۹	۰/۰۲۶۰۴۹	
H04M, H04L, G06F	H04N, G06F, G06K	H04M, G06F, H04L, G06F	H04L, G06F, G06E	H04M, G06F, H04L, G06F	۰/۰۱۹۶۳۳
۰/۰۱۶۴۴۲	۰/۱۷۶۶۴	۰/۰۳۸۷۷۸	۰/۰۲۴۰۴۵	۰/۰۲۴۰۴۵	
G06F, G06Q, G06N	H04L, G06F, G06E	H04M, G06F, G06Q, G06E	G06F, G06Q, G06E	H04L, G06F, G06E	۰/۰۵۷۵۷
۰/۰۱۶۳۱۷	۰/۵۰۶	۰/۰۳۵۶۴۴	۰/۰۲۷۷۵۲	۰/۰۲۷۷۵۲	
H04M, G06F, G06Q	H04L, G06F, G06Q, G06E	G06F, G06Q, G06N	G06F, G06G, G06Q	G06F, G06Q, G06E	۰/۰۵۷۲۳
۰/۰۱۴۰۵	۰/۵۰۶	۰/۰۳۵۰۱۵	۰/۰۱۸۷۷۲	۰/۰۱۸۷۷۲	

جدول ۱۰. برشی از خوشه‌های چهارتابی (اعداد بر حسب درصد هستند)

BOWMAN	WARI_2		CBW_1		CBW_2		CBW_3		
	مجموعه آنتیم	WS	مجموعه آنتیم	WI	مجموعه آنتیم	WS	مجموعه آنتیم	WI	مجموعه آنتیم
G01N, G06F, G06Q, G11C	۰/۰۰۱۰۵۸	G01N, G06F, G06Q, G11C	۰/۳۱۹۵	G01N, G06F, G06Q, G11C	۰/۰۱۶۳۹۵	G01N, G06F, G06Q, G11C	۰/۰۳۶۹۸	G01N, G06F, G06Q, G11C	۰/۳۳۹۵۶
C07D, G06F, G11B, G01R	۰/۰۰۷۸۳	H04L, G06F, G06Q, G06E	۰/۵۰۶	C07D, G06F, G11B, G01R	۰/۰۱۶۳۸	H04L, G06F, G06Q, G06E	۰/۰۲۱۵۴۴	H04L, G06F, G06Q, G06E	۰/۵۶۸۵
H04M, H04L, H04Q, G08B	۰/۰۰۶۷۹۵	H04M, H04L, H04Q, G08B	۰/۰۳۹۹۳۳	H04M, H04L, H04Q, G08B	۰/۰۱۷۰۸۹	G01N, G06F, G06Q, G06K	۰/۰۰۲۹۷۶	H04M, H04L, H04Q, G08B	۰/۰۳۶۹۸
H04L, G06F, G06Q, G06E	۰/۰۰۶۳۶۶	G01N, G06F, G06Q, G06K	۰/۰۳۰۹۵	H04L, G06F, G06Q, G06E	۰/۰۱۶۳۹۹	G06F, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۰۳۸۷	G01N, G06F, G06Q, G06K	۰/۰۳۶۳۳
H04M, H04N, H04L, G06F	۰/۰۰۶۳۷	G01N, G06F, G06Q, B64F	۰/۰۳۰۹۵	H04M, H04N, H04L, G06F	۰/۰۱۵۰۶۳	G01N, G06F, G06Q, B64F	۰/۰۰۳۵۷	G06F, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۳۶۳۳
H04M, H04L, H04W, G06F	۰/۰۰۶۳۸	G01N, G06F, G06K, B64F	۰/۰۳۹۹۳۳	H04M, H04L, H04W, G06F	۰/۰۱۶۳۵۶	G01N, G06F, G06K, B64F	۰/۰۰۳۶۹	G01N, G06F, G06Q, B64F	۰/۰۳۶۹۶
H04N, H04L, H04W, G06F	۰/۰۰۶۳۸	G01N, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۳۹۹۳۳	H04N, H04L, H04W, G06F	۰/۰۱۶۴۸	H04N, G06F, G06K, G06T	۰/۰۰۷۸۵	G01N, G06F, G06K, B64F	۰/۰۳۶۷۵
G01N, G06F, G06Q, G06K	۰/۰۰۶۳۸	G06F, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۳۹۹۳۳	G01N, G06F, G06Q, G06K	۰/۰۱۶۳۶۶	G06F, G06K, G06T, G06N	۰/۰۰۷۳۸	C07D, G06F, G11B, G01R	۰/۰۳۶۷۶
H04N, H04L, G06F, G09C	۰/۰۰۶۳۸	C07D, G06F, G11B, G01R	۰/۰۱۶۳۸۳	H04N, H04L, G06F, G09C	۰/۰۱۶۳۸	C07D, G06F, G11B, G01R	۰/۰۰۳۵۰	G01N, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۳۶۷۷
G06F, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۰۶۳۸	H04N, G06F, G06K, G06T	۰/۰۳۹۹۳	G06F, G06Q, G06K, B64F	۰/۰۱۶۳۶۶	H04M, H04L, H04Q, G08B	۰/۰۰۲۰۶	H04N, G06F, G06K, G06T	۰/۰۳۶۷۶

طبقه‌بندی بین‌المللی پتنت‌های مورد استفاده در «اداره ثبت اختراعات ایران» به شرح زیر ارائه شده است:

بخش الف) نیازهای انسانی. زیربخش‌ها: کشاورزی، مواد غذایی تنباکو، اقلام شخصی یا خانگی، سلامتی و بهداشت، سرگرمی و تفریحات.

بخش ب) انجام عملیات مختلف، حمل‌ونقل و ترابری. زیربخش‌ها: جداسازی، مخلوط کردن عملیات مختلف شکل دادن، چاپ و نشر، حمل‌ونقل، ترابری، فناوری ساختارهای ذره‌بینی، نانوفناوری.

بخش ج) شیمی متالورژی. زیربخش‌ها: شیمی، متالورژی.

بخش د) منسوجات، کاغذ. زیربخش‌ها: منسوجات یا سایر مواد قابل انعطاف که به صورت دیگری ارائه نمی‌شوند، کاغذ.

بخش ه) ساختمان‌ها و بناهای ثابت. زیربخش‌ها: ساختمان، حفاری زمین و صخره، استخراج معدن.

بخش و) مهندسی مکانیک، روشنایی، گرمایش و اسلحه‌ها و انفجار. زیربخش‌ها: انواع موتور یا پمپ، مهندسی به مفهوم عام آن، روشنایی، گرمایش، انواع اسلحه، انفجار.

بخش ز) فیزیک. زیربخش‌ها: وسایل، صنعت هسته‌ای.

بخش ح) برق.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، انواع مختلفی از پتنت‌ها وجود دارد. در این پژوهش، به منظور اطمینان از کارایی مدل روی انواع پتنت، بدون توجه به دسته‌بندی‌های رایج، از انواع مختلف پتنت در حوزه‌های متفاوت استفاده شده که نتایج مغایرت خاصی را در روند اجرایی مدل نشان نداد. در نتیجه، این پژوهش روی انواع مختلف پتنت‌ها قابل اجرا خواهد بود.

۶. بحث و ارزیابی نتایج

در این پژوهش، برای سنجش صحت و اعتبار خروجی‌های به‌دست آمده، از روش قیاسی استفاده شده است. همان‌طور که در جدول ۸، دیده می‌شود، اولین و دومین خوشه دوتایی برای همه روش‌ها مشابه هستند. برای محاسبه میزان تشابه میان خروجی‌های

روش‌های به‌دست آمده از شاخص «ژاکار» استفاده می‌کنیم. شاخص تشابه «ژاکار» راهی برای مقایسه دو جامعه با نگاهی به اعضای هر دو جمعیت (تعداد کل اعضای مجزا) و اعضای حاضر در هر دو جمعیت (تعداد اعضای مشترک) است. شاخص «ژاکار» با استفاده از رابطه ۶ محاسبه می‌شود. میزان تشابه در خوشه‌های دو تا پنج‌تایی در جدول ۱۲، ارائه شده است.

$$J(A, B) = \frac{|A \cap B|}{|A \cup B|} \quad (2)$$

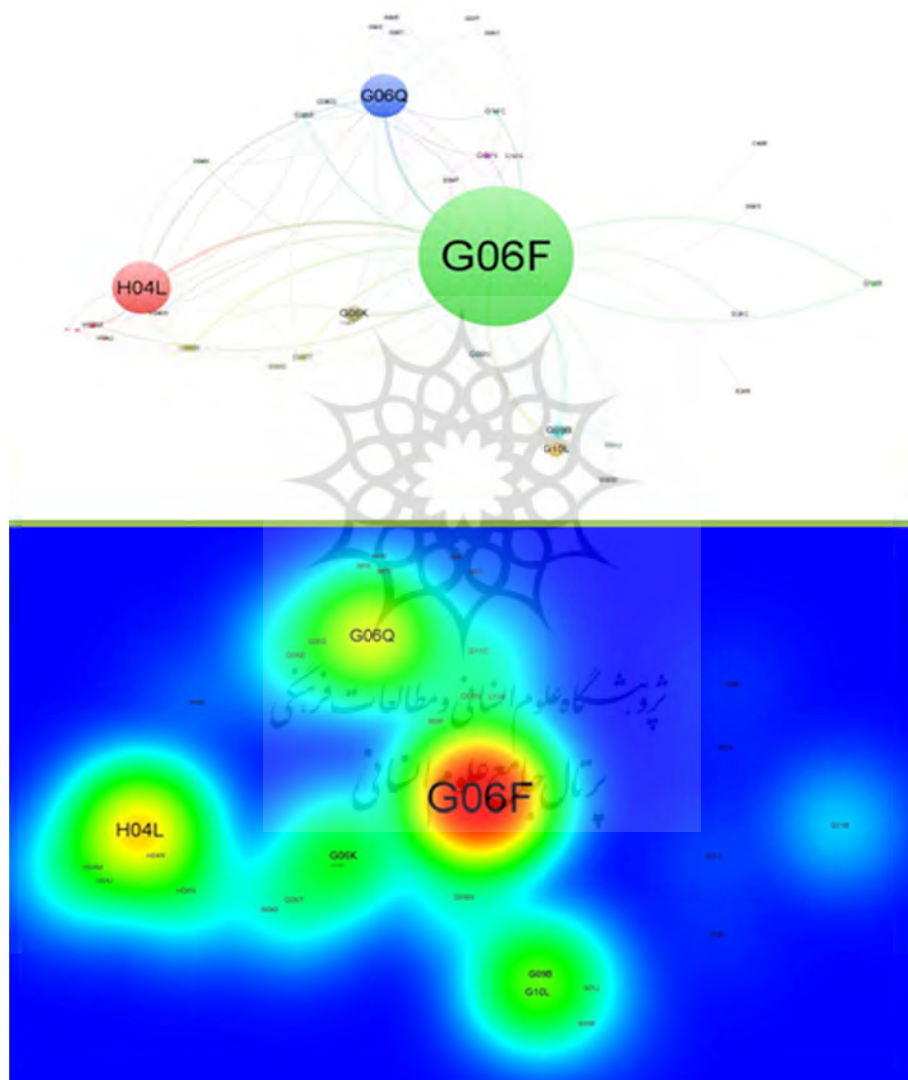
جدول ۱۲. میزان تشابه روش‌های پیشنهادی در خوشه‌های ۲ تا ۵ تایی (بر حسب درصد)

سطح	روش‌ها	CBW_2	CBW_3
۲	CBW_1	۹۵	۹۶
	CBW_2	-	۹۲
۳	CBW_1	۹۴	۱۰۰
	CBW_2	-	۹۴
۴	CBW_1	۹۵	۱۰۰
	CBW_2	-	۱۰۰
۵	CBW_1	۱۰۰	۱۰۰
	CBW_2	-	۱۰۰

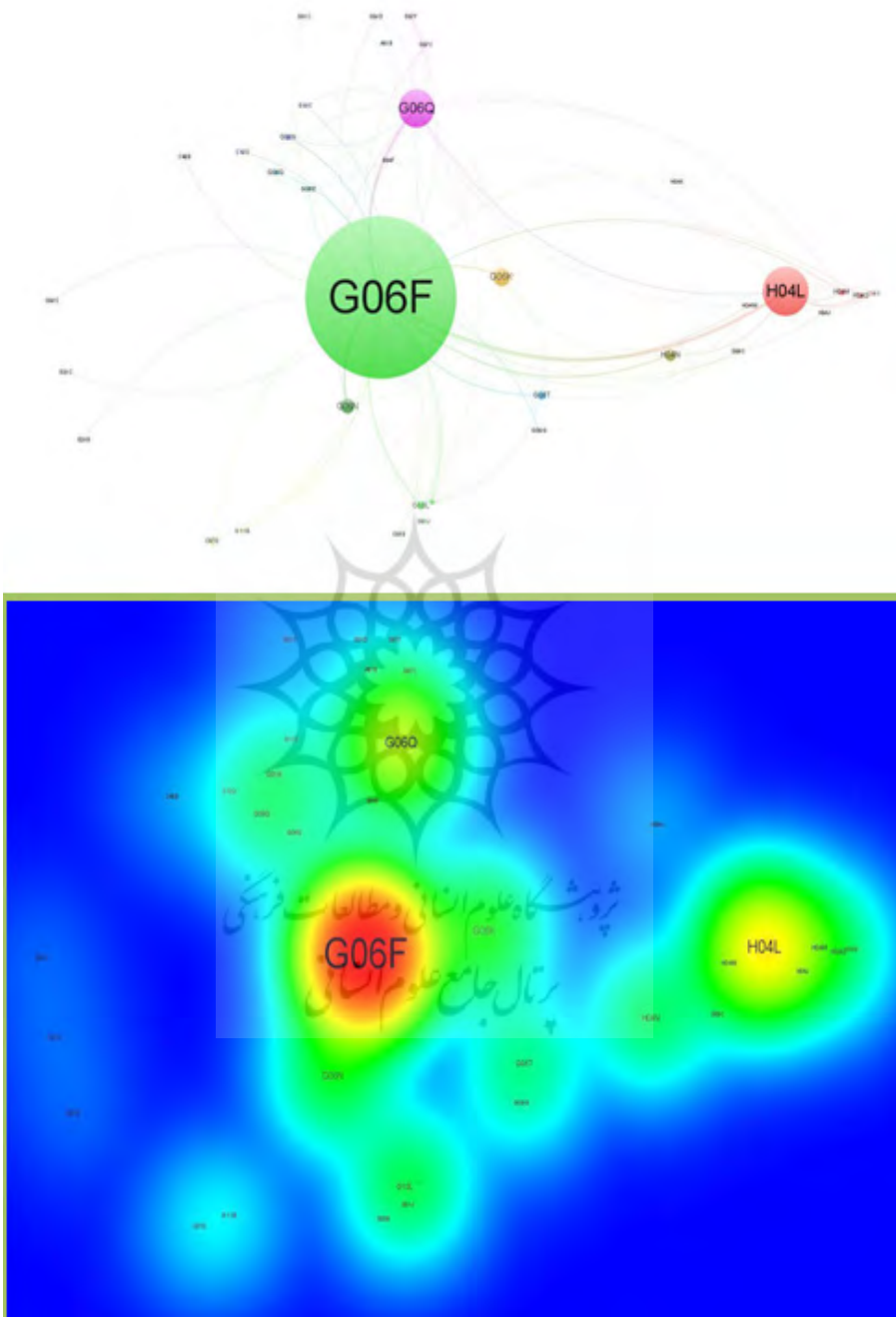
با توجه به نتایج به‌دست آمده، میزان مشابهت روش‌ها بسیار بالاست. تفاوت‌های موجود اغلب در اولویت‌بندی مجموعه آیت‌های مشتق شده و به دلیل تفاوت در وزن‌دهی هر یک از روش‌هاست. بنابراین، از تکرار مجموعه آیت‌ها در الگوریتم‌های مختلف می‌توان صحت و اعتبار وابستگی‌های به‌دست آمده را نتیجه گرفت.

یکی از محدودیت‌هایی که در مقالات پیشین ذکر شده، عدم امکان تجسم وابستگی‌ها و ارتباطات به‌دست آمده برای کاربر است (Altuntas, Dereli and Kusiak 2015b). تجسم وابستگی‌های به‌دست آمده به درک بهتر قوانین استخراج شده کمک می‌کند. در این پژوهش، ارتباطات استخراج شده بر اساس الگوریتم‌های پیشنهادی به صورت گراف و با استفاده از نرم‌افزار VOS Viewer در شکل‌های ۲، ۳ و ۴ ترسیم شده‌اند. تصویرسازی

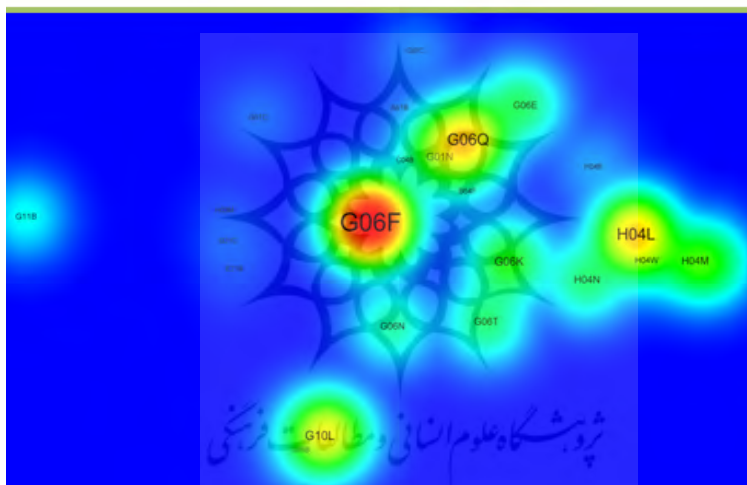
اطلاعات می‌تواند نقش مهمی در اکتشاف، شناسایی و تفسیر قوانین وابستگی به‌منظور توانمندساختن کاربران در درک داده‌هایی با ابعاد بالا و مقیاس بزرگ ایفا کند (Sekhavat and Hoeber 2013).

شکل ۲. فاصله و ناحیه تحت پوشش کدهای IPC در الگوریتم‌های پیشنهادی CBW_1

شکل ۳. فاصله و ناحیه تحت پوشش کدهای IPC در الگوریتم‌های پیشنهادی CBW_2

شکل ۴. فاصله و ناحیه تحت پوشش کدهای IPC در الگوریتم‌های پیشنهادی CBW_3

۶. نتیجه گیری

در این مطالعه، از قوانین وابستگی وزن دار که از الگوریتم‌های محبوب داده کاوی است، برای شناسایی و ارزیابی خوشه‌های شامل فناوری‌های مرتبط بر اساس تحلیل پتنت استفاده شده است. در این پژوهش پنج الگوریتم مبتنی بر قوانین وابستگی وزن دار به کار گرفته شده است (BOWARM, WARM_2, CBW_1, CBW_2, CBW_3). خروجی این الگوریتم‌ها، فناوری‌های مرتبط با فناوری مورد نظر و همچنین، میزان ارتباطات آن‌ها را

تعیین می‌نماید.

الگوریتم‌های پیشنهادی ارتباطات میان فناوری‌ها را با در نظر گرفتن اهمیت نابرابر فناوری‌ها و همچنین پتنت‌ها، به‌صورت همزمان به‌دست می‌آورند. نتایج نشان می‌دهد که روش‌های پیشنهادی، به‌طور کلی، توالی‌های یکسان در یک یا چند مجموعه آیتم اول در تمامی سطوح فراهم می‌کنند و مجموعه آیتم‌های باقی‌مانده نیز مشابه هستند و تنها اولویت‌بندی‌های متفاوتی دارند. تفاوت در اولویت‌بندی‌ها به‌دلیل تفاوت در نوع و معیار وزن‌دهی است. کارمندان و مدیران می‌توانند از روش پیشنهادی به‌منظور یافتن ارتباطات میان فناوری‌های مورد نظر استفاده کنند. کارآفرینان ممکن است شرکت‌هایی را که فناوری‌های مرتبط با آن‌ها را تولید می‌کنند، شناسایی کرده و دریابند که این شرکت‌ها در حوزه فناوری مورد نظر در حال انجام چه کاری هستند. سرمایه‌گذاران، و همچنین سیاست‌گذاران می‌توانند اطلاعات مربوط به فناوری‌های جایگزین مرتبط با فناوری‌های ساخت خود را با استفاده از روش‌های پیشنهادی به‌دست بیاورند. یک پروژه سرمایه‌گذاری ممکن است با بیش از یک فناوری منفرد مرتبط باشد و نیز ممکن است موفقیت و پایداری فناوری سرمایه‌گذاری شده را در آینده نشان دهد.

۷. پیشنهادات آتی

ارقام اضافی کدهای پتنت می‌تواند برای یافتن ارتباطات در نظر گرفته شود. تحلیل ادعاهای پتنت با استفاده از قوانین وابستگی می‌تواند انجام شود. روش‌های دیگر مانند الگوریتم‌های مبتنی بر منطق فازی می‌توانند برای تحلیل پتنت به‌منظور پیش‌بینی ارتباطات میان تکنولوژی‌ها به کار گرفته شوند. محدودیت‌های روش پیشنهادی: آماده‌سازی و پاکسازی داده‌ها آسان نیست. نرم‌افزاری که داده‌های مورد نظر را استخراج کند و پردازش‌های لازم را انجام دهد، مورد نیاز است. تعدادی از مجموعه آیتم‌ها تا حدودی بزرگ هستند که این امر موجب افزایش تلاش محاسباتی می‌شود.

همچنین، همان‌طور که گفته شد، از مزایای راهبردی تحلیل پتنت در فرایندهای مدیریتی می‌توان به توانایی شناسایی حوزه‌های تکنولوژیکی برای سرمایه‌گذاری اشاره کرد. پیش‌بینی حوزه‌های تکنولوژی در حال ظهور برای مدیران دشوار است. در نتیجه، سرمایه‌گذاری روی تکنولوژی‌های جدید ریسک بالایی به همراه دارد. برای کاهش خطرات

این سرمایه گذاری، مدیران می‌توانند با بهره‌گیری از تحلیل و ارزیابی پتنت با استفاده از تکنیک‌های مختلف داده کاوی، پیش‌بینی دقیق‌تری از حوزه‌های تکنولوژی مناسب برای سرمایه گذاری داشته باشند. همچنین، با شناسایی خانواده و خوشه‌های تکنولوژی می‌توان وابستگی میان تکنولوژی‌ها را شناسایی کرده و ترجیحات سرمایه گذاری روی تکنولوژی‌های موجود در یک خوشه را درک نمود. بهره‌گیری از تکنیک‌های معرفی شده در این پژوهش می‌تواند نقشه راهی در حوزه‌های تکنولوژیکی برای مدیران و شرکت‌ها فراهم کند. به علاوه، این اطلاعات در سطوح مختلف سازمانی و همچنین، در حوزه‌های مختلف فعالیت‌های پژوهشی مانند فعالیت‌های سیاست گذاری، پشتیبانی، زیربنایی و اجرای دستاوردهای پژوهشی کاربرد دارد.

فهرست منابع

- علم خواه، حسن. ۱۳۹۱. پتنت (حق اختراع)؛ مطالعه، جست‌وجو در منابع بین‌المللی و تحلیل. تهران: مؤسسه دارایی‌های فکری و فناوری مدرس.
- غیاثی، فرناز، نوید نظافتی، و سجاد شکوهیار. ۱۳۹۴. خوشه‌بندی کاربران داده‌های دریایی با استفاده از تکنیک داده کاوی. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات* ۳۰ (۴): ۱۰۲۵-۱۰۴۹.
- منصوری، علی، و فریده عصاره. ۱۳۹۳. بررسی ارزش منابع دانش بر اساس عامل اهمیت: («نگاه به آینده» و «نگاه به گذشته») مطالعه موردی پروانه‌های ثبت اختراع. *پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات* ۲۹ (۳): ۶۵۷-۶۸۴.
- ناظمی، امیر، علی شمعی، و روح‌الله قدیری. ۱۳۹۲. شناسایی حوزه‌های نوظهور بر اساس تحلیل چرخه عمر فناوری به‌عنوان نمونه فناوری زیردریایی‌های بدون سرنشین. *فصلنامه مدیریت توسعه فناوری* ۱ (۳): ۴۸-۲۹.
- Altuntas, Serkan., and Turkey Dereli. 2015. A novel approach based on DEMATEL method and patent citation analysis for prioritizing a portfolio of investment projects. *Expert Systems with Applications* 42: 1003-1012.
- _____, and A. Kusiak. 2015a. Forecasting technology success based on patent data. *Technological Forecasting and Social Change* 96: 202-214.
- _____. 2015b. Analysis of patent documents with weighted association rules. *Technological Forecasting and Social Change* 92: 249-262.
- Choi, C., S. Kim, and Y. Park. 2007. A patent-based cross impact analysis for quantitative estimation of technological impact: The case of information and communication technology. *Technological Forecasting and Social Change* 74 (8): 1296-1314.
- Dalkey, Norman. C. 1971. An elementary cross-impact model. *Technological Forecasting and Social Change* 3: 341-351.
- Dereli, Turkey, and Alptekin Durmusoglu. 2009. Classifying technology patents to identify trends:

- applying a fuzzy-based clustering approach in the Turkish textile industry. *Technology in Society* 31 (3): 263–272.
- Forsati, Rana., and Mohammad Reza Meybodi. 2010. Effective page recommendation algorithms based on distributed learning automata and weighted association rules. *Expert Systems with Applications* 37 (2): 1316-1330.
- Gay, C., C. L. Bas, P. Patel, and K. Touach. 2005. The determinants of patent citations: an empirical analysis of French and British patents in the US. *Economics of Innovation and New Technology* 14 (5): 339-350.
- Hahsler, M., G. Bettina, and H. Kurt. 2005. A computational environment for mining association rules and frequent item sets. *Journal of Statistical Software* 14 (15): 1-25.
- Hidalgo, Antonio., and Samuel Gabaly. 2012. Use of prediction methods for patent and trademark applications in Spain. *World Patent Information* 34 (1): 19–29.
- Hipp, J., U. Güntzer, and G.R. Nakhaeizadeh. 2000. Algorithms for association rule mining—a general survey and comparison. *ACM sigkdd explorations newsletter* 2 (1): 58-64.
- Jeong, Gi Ho, and Soung Hie Kim. 1997. A qualitative cross-impact approach to find the key technology. *Technological Forecasting and Social Change* 55 (3): 203-214.
- Jun, Sunghae. 2011a. A forecasting model for technological trend using unsupervised learning. In *Database Theory and Application, Bio-Science and Bio-Technology*. Springer Berlin Heidelberg 51-60.
- _____. 2011b. IPC Code Analysis of Patent Documents Using Association Rules and Maps—Patent Analysis of Database Technology. In *Database Theory and Application, Bio-Science and Bio-Technology*. 21-30. Springer Berlin Heidelberg.
- Jun, S., S. S. Park, and D. S. Jang. 2012. Patent management for Technology Forecasting: A case study of the Bio-Industry. *Journal of Intellectual Properties Rights* 17 (6): 539-546.
- Kim, C., H. Lee, H. Seol, and C. Lee. 2011. Identifying core technologies based on technological cross-impacts: An association rule mining (ARM) and analytic network process (ANP) approach. *Expert Systems with Applications* 38 (10): 12559-12564.
- _____, S. Kim, and M. S. Kim. 2011. Identifying relationships between technology-based services and ICTs: a patent analysis approach. World Academy of Science, Engineering and Technology. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering* 5 (12): 1948-1952.
- Kim, Jeeun., and Sungjoo Lee. 2015. Patent databases for innovation studies: A comparative analysis of USPTO, EPO, JPO and KIPO. *Technological Forecasting and Social Change* 92: 332-345.
- Kotsiantis, Sotiris., and Dimitris Kanellopoulos. 2006. Association rules mining: A recent overview. *GESTS International Transactions on Computer Science and Engineering* 32 (1): 71-82.
- Lee, H., C. Kim, H. Cho, and Y. Park. 2009. An ANP-based technology network for identification of core technologies: A case of telecommunication technologies. *Expert Systems with Applications* 36 (1): 894-908.
- _____, S., B. Yoon, C. Lee, and J. Park. 2009. Business planning based on technological capabilities: patent analysis for technology-driven road mapping. *Technological Forecasting and Social Change* 76 (6): 769–786.
- Li, Guang-yuan, and Qin-bin Hu. 2011. A Framework for Weighted Association Rule Mining from Boolean and Fuzzy Data. In *International Conference on Internet Technology and Applications (ITAP)*: 1-4. IEEE. Wuhan: China.
- _____, S., D. Zheng, and J. Shi. 2014. Technology forecasting of green energy using patent analysis and simulation modeling. *Advanced Materials Research* 875: 1619–1624.

- Majidfar, F., F. Majidfar, and M. Tafazoli Shadpoor. 2007. T Four Steps Process Development and Software Designing for Knowledge Discovery in Patent Databases and Technology Forecasting. First Iran Data Mining Conference, Tehran: Iran.
- Mattas, Nisha., and Mehrotra. Deepti. 2015. Comparing data mining techniques for mining patents. ACCT '15 Proceedings of the 2015 *Fifth International Conference on Advanced Computing & Communication Technologies*: 217-221. Haryana: India.
- Noa, Hyun Joung and Yongtae Park. 2006. Trajectory patterns of technology fusion: Trend analysis and taxonomical grouping in nanobiotechnology. *Technological Forecasting and Social Change* 77 (1): 63-75.
- Sekhvat, Yoones A., and Orland Hoerber. 2013. Visualizing association rules using linked matrix, graph, and detail views. *International Journal of Intelligence Science* 3 (1): 34-49.
- Tao, F., F., Murtagh, and M., Farid. 2003. Weighted association rule mining using weighted support and significance framework. In *Proceedings of the ninth ACM SIGKDD international conference on Knowledge discovery and data mining*: 661-666. ACM. Washington, D.C: USA.
- Thorleuchter, D., D. V. D. Poel, and A. Prinzie. 2007. A compared R&D-based and patent-based cross impact analysis for identifying relationships between technologies. *Technological forecasting and social change* 77 (7):1037-1050.
- Trappey, C. V., H. Y. Wua, F. T. Dutta, and A. J. C. Trappey. 2011. Using patent data for technology forecasting: China RFID patent analysis. *Advanced Engineering Informatics* 25 (1): 53-64.
- Wang, W., J. Yang, and S. Y. Philip. 2000. Efficient mining of weighted association rules (WAR). In *Proceedings of the sixth ACM SIGKDD international conference on Knowledge discovery and data mining*: 270-274. Boston, Massachusetts: USA.
- Wu, F. S., C. C. Hsu, P. C. Lee, and H. N. Su. 2011. A systematic approach for integrated trend analysis—The case of etching. *Technological Forecasting and Social Change* 78 (3): 386-407.
- Yoon, Byungun., and Yongtae Park. 2004. A text-mining-based patent network: Analytical tool for high-technology trend. *The Journal of High Technology Management Research* 15 (1): 37-50.

لیلا محمودجانلو

متولد سال ۱۳۶۸، دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد رشته مدیریت نوآوری و فناوری از دانشگاه علوم و فنون مازندران است. وی دانش آموخته کارشناسی مهندسی صنایع دانشگاه صنعتی نوشیروانی بابل است. رتال جامع علوم انسانی
مباحث مرتبط با داده‌های فناوری، برنامه‌نویسی، تحلیل پتنت، سازماندهی دانش از جمله علایق پژوهشی وی است.

بابک شیرازی

متولد سال ۱۳۵۷، دارای مدرک تحصیلی دکتری مهندسی صنایع در حوزه تولید با فناوری اتوماتیک است. ایشان هم‌اکنون استادیار گروه مهندسی صنایع دانشگاه علوم و فنون مازندران است. فناوری‌های نوین مهندسی تولید، سیستم‌های اطلاعاتی پیشرفته و آینده‌پژوهی فناوری از جمله علایق پژوهشی وی است.

ایرج مهدوی

استاد تمام گروه مهندسی صنایع دانشگاه علوم و فنون مازندران است. وی دورهٔ دکتری را در زمینهٔ مهندسی تولید در کشور هند سپری کرده است. ایشان بیش از ۳۰۰ مقالهٔ علمی در زمینه‌های تولید سلولی، زنجیرهٔ تأمین، برنامه‌ریزی تولید، شبکه‌های فازی، مدیریت دیجیتال و مدیریت عملیات هوشمند در مجلات و کنفرانس‌های بین‌المللی منتشر کرده‌اند. عضویت در هیئت تحریریهٔ ۵ مجله معتبر بین‌المللی، پژوهشگر برتر کشور در گروه فنی و مهندسی، استاد نمونهٔ کشوری از دیگر افتخارات ایشان است.

جواد سلطان‌زاده

متولد سال ۱۳۶۴، دانشجوی دکتری مدیریت تکنولوژی دانشگاه علامه طباطبائی است. وی دانش‌آموختهٔ کارشناسی مهندسی صنایع دانشگاه علم و صنعت ایران و کارشناسی ارشد مدیریت تکنولوژی دانشگاه علامه طباطبائی است. مدیریت فناوری و نوآوری، سیاست‌گذاری نوآوری و نظام نوآوری از علایق پژوهشی وی است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی